

vitalitat a Espanya, ha perdut considerablement el terreny davant *sentir* al RÍo de la Plata i en diversos països d'Amèrica del Sud.⁶ Aquesta decadència tan estesa en l'ús de *oir* es deu essencialment a l'extrema brevetat del cos del mot, ben evident en català i en francès antic *oir*, per bé que altres factors com desgast fonètic (recordem que l'inf. cat. *oir* era pronunciat *ui* en molts llocs) o homonímia (segons suggereix M.-L. per al mot francès, REW, 779), també haurien pogut contribuir-hi.⁷

En les localitats on encara s'usa aquest verb, ha existit una variant d'infinitiu *oure*, feta damunt *ou* de les formes rizotòniques: és la forma que duu el dic. val. de CROS (1764), p. 305;⁸ Escrig duu a més *ouir*. En parts del País Valencià, *oir* es conjuga amb la terminació d'incoatiu, com *patir*, però normalment hi continua el paradigma originari (a base de: 2 *ous*, 3 *ou*, 6 *ouen*).⁹ D'altra banda, les formes del subj. present (*oja*, *oges* etc.) hi són desusades avui, havent-se reemplaçat per les altres formades damunt la primera persona de l'indicatiu present (*oigca*, *oigques* etc.).¹⁰

En l'aspecte semàntic, notem l'ús antic del refl. *oir-se* com a 'sentir-hi' en el *Receptari de Micer Johan* (1466): «ha hom qui no s'ou bé pren de les barbes dels porros e cou-les en horina --- met-hi de aquesta orina axí cuyta en les orelles» (BABL VII, 427). Substantivat en el sentit de 'oïda, acció d'oir', *oir* apareix en Llull («car per rahon del hoir volen hoir paraules de loar», *Merav.* I, 141.14), en el *Tirant* (DAg.), i en Ausiàs Marc (*Poes.* cxx, 17). L'expressió *oir (algú) de comptes* 'fer exposar a algú l'estat dels comptes', ja documentada en un doc. balear de 1577, continua a Mall. com a 'exigir-li a algú explicacions'.

DERIV.: *Oible* 'que es pot oir' [Llull; Belv. 1805]. *Oida* 'acció d'oir' [*CostTort.*: «tota hora és entès que testimoni d'oïda re no val» (ed. Oliver, p. 174);¹¹ «--- obida humana ---» (Aversó I, 31); StVicentF, *Sermons* I, 160.18; «A nostra hoïda és pervengut que ---» (1445, Calmete, RLR XLIX, 293); «venir a hoïda» (1472, JEsteve); *ThPu.* (1575): «la obida: hic auditus», «perdre la obida: amittere sensum auditus» (p. 295); però *DTo.* (c. 1660), Lacav. 1696, Belv. 1805, Lab. 1840, tots ells, sense incloure aquest mot, donen el castellanisme *oïdo* que continua en ús en alguns sectors;¹² els dos darrers diccionaris hi afegeixen l'expressió d'*oïdes*, que en bon català sovint s'evita a favor de *sentir dir*. *Oidor*, adj. 'que escolta el qui parla, canta etc.' [c. 1340: «El corria ça e la per les esgleyes, --- e despertava los coratges dels oïdors en amor de la terra celestial» (*Diàlegs de St. Greg.*, en Russell-Gebbert, *Med. Cat. Ling. Texts*, Oxford 1965, p. 155.5); Lab. 1839]; m. 'funcionari revestit d'autoritat per oir els fets judicials etc.' [doc. de 1251; 1344, *Ordin.* de Pere III; «oïdor de comptes de la ciutat» en doc. de 1384 i en un text del S. XVIII (DAg.), i en Lab. 1839]. *Oiment* 'acció d'oir, l'efecte' [Llull; 1421]. *Oint*, ant., adj. i m. 'oïdor' [1390; *Spill*, 8802; Sor Villena, *Vita Chr.*, cap. 217; Careta (*Barb.*, p. 299) en dóna exemples del *Tirant* i del *Dietari* de Bruniquer (1608)]; avui s'usa més aviat el castella-

nisme *oient*, admès per *DFa.*, que ja apareix en doc. de 1581, i fou usat per Verdager en *Atl.*, introd. *Oit*, ant. 'oïda' [*Spill*, 15665; la variant *ouit* en un doc. de 1391], *oïtiu* 'auditiu' [Llull]. *Desoir* [Lab. 1839], *desoïment*.

CULTISMES: *Audibilitat* [Llull; *DFa.*]; *audible* [Llull]; *audiblement*, ant. [1498]. *Audició* [1702; Belv. 1805 etc.], pres del ll. *auditio*, -onis, id. *Audiència* ['acte d'oir', 1512; *pervenir a audiència (d'algú)*, en docs. de 1352, 1380; en *audiència* 'en presència d'algú, que pot sentir': «Mas alscons altres conseyllaven d'altre via secretament a la oreyla de Melibeu, la qual no volien dir en audiència» (Albertà de Brescia, *Llibre de Cons.*, NCL., p. 41.14); *donar audiència* 'acte d'oir en un tribunal', en Pere Cerimoniós, *Crònica*, cap. 166; *tenir audiència* en Sor Villena, *Vita Chr.*, cap. 210, III, 73; 'tribunal de justícia' en text del segle XVI (DAg.), del ll. *audientia* id. *Auditium* [Llull], *auditor* 'assessor, relator prop de certs tribunals', [Belv. 1805; Lab. 1839]; *auditori* ['lloc destinat a donar audicions', *Spill*, 13619; 'conjunt d'oients' (*DTo.* 1647); en el següent passatge del mall. Antoni Masot significa 'audició (d'una recitació de versos etc.)': «Aprés, dites vespres, serà l'*auditori* / Jorn de cincogeme, al solemne temple / Del Francesch Seraphic, puis tant fonch exemple / Dexant ell riquesas, e món transitori» (a. 1502, JMBover, *BiEBal.* I, p. 475.3.1)].

Exaudir 'escoltar benignament (un prec) i concedir el que es demana' (*DFa.*); amb aquesta forma ja apareix en *Homil. Organyà*: «--- ja exaudí éi los pregs dels Apòstols ---» (8v2), i com a *exausir* en *VidesR*: «les sues pregueres eren *exausides*» (P211r2, *exauditas* V646), «*exausex-me*, Sényer, e salva-me» (P246v2, *exaudi me* V802), «sien *exausides* les oracions» (P269r1); evidentment, aquest mot es va catalanitzar com a *exoir* (o sigui *eixoir*, paral·lel a *eixobrir*, *eixoblidar*), que és ben freqüent en els textos lullians i en altres posteriors: «Si pregats Déu que-m trasca de la servitut en què accidia me té pres, que Déus *exohirà* les vostres oracions» (*Blanq.*, NCL. I, 108.24); més exemples de Llull es troben en *AlcM*, i un del *Dotzè del Crest*. d'Eiximenis, cap. 107, en *DAg.*; a més figura en un doc. de 1448: «perquè nostre Senyor Déus mils *exoesque* e inclín les sues misericordioses orelles en nostres oracions» (*Ardits* II, 45); *AlcM* ens dóna també exemples d'*exoir* d'un escriptor de 1872 i a més registra el mot a Gandia [*eixoir*]. En Llull apareixen els derivats *exoïdor* i *exoïment* (veg. *AlcM*); en StVicentF *exaudició*: «La V^a és *exaudició* general, que ns hoirà Déus de totes les coses que li demanarem» (*Sermons* III, 104.13).

Obeir, del llatí *oboedire* id. (antic derivat d'*audire*, amb evolució fonètica llatina); a més de la forma *obeir*, normal des d'un principi, apareix ocasionalment *obesir* en escrits del període primitiu o en alguns de l'època posterior com a occitanisme. Avui n'usen alguns una variant *obedir* en el valencià literari al costat d'*obeir*,¹³ forma ajudada per la influència castellana i la dels derivats com *obedient*, *obediència* etc. i afavorida per la reacció a la tendència fonètica que pro-